

ARCHITEKTURA

CZASOPISMO TECHNICZNE
TECHNICAL TRANSACTIONS

ARCHITECTURE

WYDAWNICTWO

POLITECHNIKI KRAKOWSKIEJ

3-A/2010

ZESZYT 6

ROK 107

ISSUE 6

YEAR 107

ROBERT MUSIAŁ*

W POSZUKIWANIU NOWEJ JAKOŚCI PRZESTRZENI MIASTA – OBSZAR CENTRUM DĄBROWY GÓRNICZEJ

IN PURSUIT OF THE NEW QUALITY OF URBAN SPACE – THE CENTRE OF DĄBROWA GÓRNICZA

Streszczenie

Możliwość realizacji nowej struktury miasta na terenach poprzemysłowych, jak i konieczność przekształceń struktur istniejących, pozwalają na kreację nowych przestrzeni publicznych. Procesom tym towarzyszy problem nadania lub przywrócenia im cech miejskich tworzących klimat przestrzeni miasta. W artykule omówiono zagadnienie rozwiązań planistycznych w oparciu o wartości przestrzenne zachowane w istniejącej strukturze miasta. Zwrócono uwagę na znaczenie regulacji planistycznych zawartych w planach miejscowych jako instrumentu chroniącego przestrzeń publiczną.

Słowa kluczowe: nowoczesne zespoły mieszkaniowe, Barcelona, odnowa urbanistyczna, metropolitalność

Abstract

Possibility of creating a new structure of the city in the post-industrial areas and the necessity to transform the existing space allow for creation of new public spaces. These processes are related to the creating or restoring the urban nature of the city. The article discusses the issues related to urban planning on the basis of the spatial values preserved in the current structure of the city. Also, special emphasis was put on the importance of planning regulations laid down in the local plans as an instrument protecting the public spaces.

Keywords: public space, urban planning

* Mgr inż. arch. Robert Musiał, Studia Doktoranckie, Wydział Architektury, Politechnika Krakowska.

1. Wstęp

Możliwość realizacji nowej struktury miasta na odzyskanych dla miasta terenach przemysłowych, jak i konieczność przekształceń struktur istniejących, pozwala na kreację nowych przestrzeni publicznych. Jednakże wśród zagrożeń towarzyszących tym procesom jako jedno z głównych należy wymienić utratę roli i znaczenia kształtowania tych przestrzeni.

Cechą współczesnej ideologii globalizmu liberalnego jest skupienie uwagi na realizacji kubatur jako celu samego w sobie, spychającego na plan dalszy problem przestrzeni w mieście. Jednak, jak wykazuje to jedna z teorii, zależność spójności miejskiej struktury od przestrzeni niezabudowanej jest większa niż od budynków¹. W regulacjach planistycznych wyznaczane linie zabudowy i parametry budynków zlokalizowanych w tych liniach mogą kształtować tę przestrzeń w tym samym stopniu, co samą zabudowę.

Zygmunt Bauman w rozważaniach na temat przestrzeni publicznej przywołuje przykład przebudowy londyńskich doków i przytacza konkluzję Richarda Rogersa: „tym, czego najbardziej dziś potrzebujemy, jest instytucja chroniąca przestrzeń publiczną”². Oczywiście, trudno nie podzielić wątpliwości Baumana, czy w ogóle znalezienie takiej instytucji jest możliwe. Niemniej jednak wszelkie działania dotyczące szeroko rozumianej ochrony przestrzeni publicznej należy uznać za bardzo pożądane.

Proces rewitalizacji i przekształcania obszarów zdegradowanych na terenach śródmiejskich w Europie miał swój początek w latach 70. XX w., do Polski dotarł w latach późniejszych. Jednym z przykładów europejskich jest wspomniana przebudowa londyńskich doków. Realizacja w ramach tego przedsięwzięcia inwestycji Canary Wharf uwiaryściła negatywne skutki tworzenia nowej struktury bez prowadzenia dialogu z kontekstem. Izolację tej struktury potęguje jej monofunkcyjność, brak w jej obrębie innej funkcji poza biurową. W zrealizowanym znacznie później, w roku 2007, w ramach rewitalizacji doków i zagospodarowania terenów nad Tamizą, innym zespole – More London – stworzono m.in. poprzez wielość różnych funkcji „system atrakcyjnych formalnie i funkcjonalnie przestrzeni publicznych”³. Zatem, to „(...) koncentracja różnego typu funkcji naprawdę tworzy przestrzeń publiczną”, jak ujmuje to Marek Budzyński⁴. Miejskim środowiskiem zamieszkania są zarówno monofunkcyjne zespoły mieszkaniowe, jak i obszary wielofunkcyjne. Samo miasto jest również skupiskiem wielu funkcji.

Współczesne miasto jest systemem otwartym, dlatego może przyswoić nowe struktury, tworząc wspólną jego tożsamość. Możliwość asymilacji tych struktur z organizmem miejskim wydaje się być jednak ograniczona, szczególnie wtedy, gdy nowa struktura nie nawiązuje do typologii zabudowy otaczającej, charakteru miasta i nie tworzy z jego strukturą powiązań kompozycyjnych.

Zagadnieniom związanym z rewitalizacją zdegradowanych terenów i przekształceń obszarów śródmiejskich towarzyszy problem nadania lub przywrócenia im cech miejskich tworzących klimat przestrzeni miasta. Tu w pewnych przypadkach właściwym kierunkiem poszukiwań wydaje się wydobycie z istniejącej struktury jej najbardziej wyrazistych cech, mogących służyć za podstawę kształtowania ciągów przestrzeni publicznych.

Zmiany polityczno-gospodarcze w Polsce po roku 1989 spowodowały restrukturyzację sektorów przemysłu ciężkiego. Otworzyło to możliwość przekształceń rozległych obszarów przemysłowych m.in. na terenie aglomeracji śląskiej. Stworzyło to okazję do zmiany oblicza zniszczonych miast śląskich. Jednym z takich miast jest Dąbrowa Górnicza. Położona na wschodnim krańcu Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego jest największym ośrodkiem przemysłowym Zagłębia Dąbrowskiego.

Obecny układ przestrzenny Dąbrowy Górniczej ukształtował się pod wpływem procesu industrializacji, który na tym obszarze dokonywał się od okresu Królestwa Kongresowego. Szczególnie intensywne uprzemysłowienie miało miejsce w okresie budowy Huty Katowice. Skutek tego procesu można dziś zaobserwować w zdeformowanej strukturze miasta. Centrum charakteryzuje się niejednorodną strukturą przestrzenną, skupiającą szeroki zakres funkcji: usługową, mieszkaniową, komunikacyjną i produkcyjną.

2. Konkurs na opracowanie koncepcji planu zagospodarowania przestrzennego centralnego obszaru Dąbrowy Górniczej

W czerwcu 1999 roku przeprowadzono konkurs SARP nr 879 na opracowanie koncepcji planu zagospodarowania przestrzennego centralnego obszaru Dąbrowy Górniczej⁵. Konkurs miał charakter problemowo-ideowy. Celem konkursu było uzyskanie optymalnej koncepcji założeń funkcjonalno-przestrzennych planu zagospodarowania dla kilkuset hektarowego fragmentu miasta. Wybrane jako najlepsze opracowanie miało stanowić podstawę wykonania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego⁶.

Główną ideą pracy, która otrzymała I nagrodę, było wyodrębnienie głównego kręgosłupa kompozycyjnego w oparciu o identyfikację w istniejącej strukturze miasta cech pozwalających na wybór osi kompozycyjnej o największym potencjale rozbudowy i możliwości rozwoju centrum oraz wybór układu kompozycyjnego nowej tkanki miejskiej na terenach przemysłowych, nawiązującego do istniejącej struktury miasta. Stanowi to kanwę dla rozwoju miasta na terenach przemysłowych znajdujących się w bezpośrednim styku z jego centrum, w tym zarówno z terenami usługowymi, jak i mieszkalnymi. Jako główny kręgosłup kompozycyjny wybrano ul. T. Kościuszki, główną ulicę miasta biegnącą na kierunku północ-południe, mającą na odcinku pomiędzy ul. Górniczą a ul. Królowej Jadwigi charakter alei z szerokim pasmem zieleni pośrodku.

Zasadniczy układ urbanistyczny istniejącej śródmiejskiej zabudowy znajduje się po stronie południowej terenów przemysłowych i przylega od strony zachodniej do ul. T. Kościuszki. Jest to obszar dawnej kolonii Huty Bankowa. Stanowi go ortogonalny układ kwartałów. Założono, że układ ten zostanie kontynuowany w części północnej, na pełnej jego szerokości.

Jednym z głównych założeń ideowych jest ukształtowanie zielonych przestrzeni publicznych zespajających zagospodarowane tereny przemysłowe z istniejącą zielenią miasta. Przewidziano utworzenie ekologicznego rusztu, który przebiegałby poprzez projektowane kwartały, kontynuując przewidziany do uzupełnień układ zieleni w obrębie kwartałów istniejących. W ich obrębie dominującą jest zabudowa mieszkalna, zlokalizowana zarówno wzdłuż ulic je otaczających, jak i w ich wnętrzach. Pierzeje kwartałów jedynie częściowo tworzą odcinki zwartej zabudowy, pozwala to na funkcjonowanie wewnątrz kwartałów w znacznej ich części jako przestrzeni publicznych. Przewidziano uzupełnienie istniejących kwartałów funkcją mieszkalną i usługową.

Zagospodarowanie części zachodniej terenów przemysłowych oparto na kompozycji planu kontynuującej równoległy układ ulic w części zachodniej miasta po stronie południowej obszarów przemysłowych.

3. Plan zagospodarowania przestrzennego obszaru centrum

Kontynuacją projektu konkursowego było opracowanie kolejnych faz projektu planu miejscowego. Granice opracowania objęły część terenu będącego przedmiotem konkursu. W granicach tych wyodrębniono trzy obszary: Centrum A, Centrum B i Centrum C, dla których sporządzono trzy plany miejscowe, obejmujące powierzchnie o wielkościach odpowiednio: ok. 35ha, ok. 40ha i ok. 37ha. Plany te zostały uchwalone przez Radę Miejską w latach 2001–2004⁷. Poza regulacjami dotyczącymi m.in. „poprawy ładu przestrzennego poprzez zwiększenie wymagań dotyczących jakości przestrzeni publicznych, standardów zabudowy i zagospodarowania terenu” zawartych w przepisach ogólnych wszystkich uchwał, każdy z planów obejmuje ustalenia dotyczące innych zagadnień. Wśród głównych regulacji w zakresie poszczególnych planów należy wymienić: dla Centrum A (il. 1) – „Zapewnienie warunków przestrzennych dla wykształcenia koncentracji usług publicznych, komercyjnych i wytwórczości o wysokim standardzie zabudowy i zagospodarowania – architektura bryły nowoczesna nawiązująca do tradycji zagłębiowskiej”, dla Centrum B – „uporządkowanie istniejącego zagospodarowania terenów usługowych i mieszkaniowych oraz umożliwienie lokalizacji nowych obiektów o podobnym charakterze”, dla Centrum C – „umożliwienie lokalizacji nowych obiektów o charakterze centrotwórczym”⁸.

4. Podsumowanie

Obszar sporządzonych planów objął tereny, dla których prace planistyczne oparte były w znacznej mierze na zasadzie modyfikacji zastanego wzorca, gdyż jedynie w niewielkiej części granice opracowań zawarły tereny wymagające stworzenia zupełnie nowej tkanki miejskiej. Granice te objęły natomiast w całości ul. T. Kościuszki, co pozwoliło na konsekwentne zachowanie części założeń ideowych koncepcji konkursowej związanych z podniesieniem znaczenia przestrzennego tej ulicy, jako jednej z głównych przestrzeni publicznych miasta.

Istotą wprowadzonych regulacji na obszarze już zabudowanym była poprawa jakości przestrzeni publicznych i modernizacja historycznego układu urbanistycznego. Za wartość przestrzenną uznano kwartałową strukturę południowej części centrum, z uwzględnieniem otwartego charakteru kwartałów, stwarzającą możliwość powstania w ich wnętrzach ciągów zieleni publicznej. Aby wykorzystać szanse nadania nowej jakości przestrzeniom publicznym w miejskim środowisku zamieszkania (centrum Dąbrowy Górniczej), poszukiwano sposobu regulacji planistycznych w oparciu o wartości przestrzenne zachowane w istniejącej strukturze miasta. Znaczenie takiej koncepcji podkreślone jest w pracach naukowych. Warto tu przytoczyć pogląd J. Gyurkovicha: „Wykorzystanie charakterystycznych cech miejsca dla podkreślenia związków z przeszłością, przemijaniem, ciągłością kulturową jest wciąż niedocenianym atutem w kształtowaniu nowych i przekształcaniu zmieniających swą funkcję obszarów miasta”⁹.

Regulacje planistyczne jasno określające zakres możliwych uzupełnień i przekształceń zabudowy istniejącej pozwolą na stopniowe podnoszenie standardu budynków w obrębie centrum i czytelne definiowanie granic przestrzeni publicznych. Uzyskanie większej zwartości kwartałów zabudowy uczyni czytelniejszą hierarchię przestrzeni miejskich i spowoduje utworzenie obszarów o stopniowanej dostępności¹⁰.

Przedstawiona koncepcja i późniejsze jej częściowe urzeczywistnienie w postaci uchwalonych planów wykazują, jak istotne dla tworzenia projektu planu jest zachowanie i nadanie realnego kształtu przyjętych wstępnie idei dotyczących całości zakresu projektu koncepcyjnego, jak i jego części.

Przypisy

- ¹ Por. Gyurkovich J., *Miejsca odzyskane. „Gazometry” wiedeńskie i inne przypadki*, [w:] *Miasto w mieście. Problemy kompozycji/City within the city. Problems of composition*, Czasopismo Techniczne, z. 2-A/2004, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 2004, s. 240.
- ² Bauman Z., *Płynne życie*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2007, s. 119.
- ³ Gyurkovich M., *More London – nowe centrum administracyjne miasta*, Czasopismo Techniczne, z. 2-A/2008, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, s. 259.
- ⁴ Za: Śmierchalska D., *Budować z myślą o człowieku*, National Geographic, 3, 2010, s. 23.
- ⁵ Konkurs SARP nr 879 na opracowanie „Koncepcji planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu w Dąbrowie Górniczej ograniczonego zachodnią granicą administracyjną miasta, północnym skrajem terenów PKP, ulicami: M. Konponickiej, Górników Redenu, Królowej Jadwigi, Al. Róż, Legionów Polskich, A. Struga, H. Dąbrowskiego, H. Sienkiewicza oraz Sobieskiego”.
- ⁶ I miejsce otrzymała praca nr 7 wykonana w składzie: mgr inż. arch. Agnieszka Kijania, mgr inż. arch. Robert Musiał, mgr inż. arch. Maciej Boruta, mgr inż. arch. Leszek Morys, dr hab. inż. arch. Elżbieta Kaczmarska, mgr inż. arch. Jerzy Boruta, współpraca mgr inż. arch. Tomasz Figlarski.
- ⁷ Uchwała Nr L/883/2001 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 19 grudnia 2001 w sprawie uchwalenia „Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów CENTRUM B miasta Dąbrowy Górniczej”, Uchwała Nr L/884/2001 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 19 grudnia 2001 w sprawie uchwalenia „Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów CENTRUM C miasta Dąbrowy Górniczej”, Uchwała Nr XXX/582/2004 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie uchwalenia „Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów CENTRUM A miasta Dąbrowy Górniczej”. Projekty tych planów zostały sporządzone przez Probadex – Kraków we współpracy autorskiej z autorami projektu konkursowego. Generalnym projektantem planów miejscowych jest dr hab. inż. arch. Elżbieta Kaczmarska.
- ⁸ *Ibidem*.
- ⁹ Gyurkovich J., *op. cit.*, s. 241.
- ¹⁰ Por. Kozaczko M., *Prawo Parkinsona w kompozycji urbanistycznej*, [w:] *Miasto w mieście. Problemy kompozycji/City within the city. Problems of composition*, Czasopismo Techniczne z. 2-A/2004, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 2004, s. 86.

1. Introduction

Possibility of creating a new structure of the city in the post-industrial areas and the necessity to transform the existing space allow for creation of new public spaces. However, among the risks related to these processes, the loss of importance and role of modelling these spaces plays the key role.

The feature of the contemporary ideology of liberal globalism is focusing on the fulfilment of cubic capacities as a goal in itself while dismissing the question of urban space. As one of the theories postulates, the dependence of the cohesion of the urban structure on the undeveloped spaces is larger than on the buildings¹. In the planning regulations, for example the determining of the development line and the parameters of the buildings situated along this line may give shape to the space as well as to the development.

Zygmunt Bauman in his considerations concerning public spaces refers to the example of London docks modernisation and quotes the conclusion of Richard Rogers: "what we need most today, is the institution protecting public space"². Of course, it is not difficult to share the doubts expressed by Bauman whether or not such an institution can be found. Nonetheless, all actions connected with protecting the broadly understood protection of public spaces should be acknowledged as desired and necessary.

The process of revitalisation and transformation of the degraded areas in the central areas of European cities dates back to 1970s; it came to Poland in the years to come. One of the European examples is the above-mentioned modernization of the London docks. The fulfilment of the Canary Wharf project within the framework of this venture brought forward the adverse effects of creation of a new structure without a dialogue with its context. An isolation of the structure is magnified by its mono-functionality, i.e. the lack of other functions beside the office space. In the More London urban complex realized much later, i.e. in 2007, within the framework of the docks revitalisation and the Thames area development, through multiple functions "a system of formally and functionally attractive public spaces" was created³. Thus it is "(...) the concentration of various types of functions that makes up the public space", suggests Marek Budzyński⁴. The urban residential environment includes both mono-functional residential complexes as well as multi-functional areas. The city itself also concentrates a number of functions.

A contemporary city is an open system and thus is capable of "absorbing" new structures while creating a unique identity. The possibility of assimilating these structures into the city appears to be limited, especially in a situation where the new structure fails to allude to the typology of the surrounding development, the nature of the city and does not establish any links with the existing composition.

The issue related to the revitalisation of the degraded areas and transformation of the central city areas is closely linked with the restoration of the city features creating the unique character of the urban space. Here, in certain situations, emphasising the existing structure, its most distinctive features which may be used as the basis for the shaping of the public spacer appears to be a proper direction.

Political and economic transformations taking place in Poland after 1989 resulted in the restructuring of various sectors of heavy industry. It enabled to transform vast post-industrial areas, among other things, in the Silesian agglomeration. One of the cities subjected to transformation is Dąbrowa Górnicza. Situated at the eastern edge of Górnośląski Okręg Przemysłowy, it is the largest city of Dąbrowski Basin.

The current spatial system of Dąbrowa Górnicza was shaped by the industrialisation process which occurred in this area Since the time of Królestwo Kongresowe (i.e. since 1815); the process was particularly intensive during the construction of Huta Katowice. The outcomes of the process survive in the deformed structure of the city. The centre has varied spatial structure bringing together a vast scope of functions, i.e. services, residential, transportation and production functions.

2. Competition for the development of the spatial planning concept of the central area of Dąbrowa Górnicza

In June 1999, the SARP competition no. 879 for the development of the spatial planning concept of the central area of Dąbrowa Górnicza was held⁵. The competition concerned both issues and ideas. Its aim was to obtain the optimum assumptions of the functional and spatial planning for the part of the city extending on half a dozen or so hectares. The best proposal was to constitute the basis for the preparation of the local spatial development plan⁶.

The key idea of the winning work was to separate the main composition structure on the basis of the identified within the existing city structure features enabling the selection of the axis featuring the highest expansion and city centre development potential and the selection of the composition system for the new city tissue in the post - industrial areas which would allude to the existing city structure. This is the the basis for the development of the city in the post-industrial areas located in the direct neighbourhood of the city including the service and residential areas. As the key composition structure was selected T. Kościuszki street which is the main street of the city running from the south to the North which becomes an avenue with a strip of greener in the Middle in the section from Górnicza up to Królowej Jadwigi street.

The principal urban system in the existing development is located in the south part of the post-industrial areas. In the western flank it adjoins T. Kościuszki street. It is the area of former Huta Bankowa colony. It is composed of orthogonal quarters system. It was assumed that this system will be preserved in the northern part at its entire length.

One of the key Assumption is the shaping the Green public spacer which join the post – industrial areas with the existing green areas of the city. Establishment of an ecological 'grillage' through the newly designed quarter was envisaged which would be a continuation of the existing greenery within the current quarters. Also, one of the dominating features in this part of the city is the residential development located along the surrounding streets as well as inside them. The frontages of the quarters Orly in some sections create a compact development which enables the functioning of the vast parts of the interior of the quarters as public spaces. Also envisaged was adding the residential and service functions in the existing quarters.

The development of the western part of the post-industrial areas was based on the plan which assumed the continuation of the parallel street system in the western part of the city adjoining to the southern part of the post-industrial areas.

3. City centre spatial development plan

A continuation of the competition design was the development of the consecutive stages of the location plan. The limits of the work encompassed the part of the area which was the subject of the completion. Within these limits, Tyree areas were identified: Centre A, B and C, for which Tyree local plans were developer covering the respective spacer of ca. 35ha, 40ha and 37ha. These plans were accepted by the City Council in the period 2001–2004⁷. In addition to the regulations concerning among other things “the improvement of the spatial order through the increase of requirements concerning the quality of the public spaces, site development and management standards” as laid down in the general regulations contained in all resolutions, each of the plans includes the guidelines concerning other issues. The key regulations with respect to the individual plans include Centre A (Chart 1) – “Ensuring the spatial conditions for the concentration of public and commercial services and production of high development and management standard – modern architecture alluding to the tradition of the Basin”, for Centre B – “Brining order to the existing services and residential areas plans and enabling location of the new facilities of similar nature”, for Centre C – “Enabling the location of new facilities of central nature”⁸.

4. Conclusions

The area covered by the prepared plans includes sites where the urban planning works to a large extent consisted in the modification of the existing model as only in limited areas the borders of the plans comprised the areas requiring the development of the new urban tissue. These borders encompassed the entire length of T. Kościuszki street which allowed consistent preservation of the ideas underlying the competition concepts related to the improvement of the spatial importance of this street as one of the main public spaces of the city.

The underlying idea of the newly introduced regulations in the already developed area was to improve the quality of the public spaces and upgrading of the historical urban system. The quarter system of the southern part of the city was regarded as a valuable element, taking into account the open plan of the quarters offering the possibility of including greenery in their interior parts. To fully utilise the opportunities related to giving a new quality to the public spaces in an urban residential environment, i.e. the Centre of Dąbrowa Górnicza, new ways of planning regulations were pursued on the basis of the spatial values preserved in the existing city structure. The importance of this concept was emphasized in research works. At this point, it is worth referring to the views of J. Gyurkovich: "The use of characteristic features of a particular site to emphasise the links with the past, the passing of time and cultural continuity is still an undervalued trump in modelling the new and transforming the old areas of the cities which change their function"⁹.

The planning regulations clearly defining the scope of the possible additions and transformations of the existing development will enable to gradually improved the standard of the facilities within the centre of the city and defining the borders of the public spaces. A more compact development of the quarters will render the hierarchy of the city spacer more clear and will result in the establishment of the spaces of graded availability¹⁰.

The presented concept and the consecutive partial fulfilment taking the form of the adopted plans show the importance of preserving and giving real shape to the preliminary ideas concerning the entire conceptual and partial plan for the entire Project.

Endnotes

- ¹ See: Gyurkovich J., *Miejsca odzyskane. „Gazometry” wiedeńskie i inne przypadki*, [in:] *Miasto w mieście. Problemy kompozycji/City within the city*. Problems of composition, Czasopismo Techniczne, z. 2-A/2004, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 2004, p. 240.
- ² Bauman Z., *Płynne życie*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2007, p. 119.
- ³ Gyurkovich M., *More London – nowe centrum administracyjne miasta*, Czasopismo Techniczne, z. 2-A/2008, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, p. 259.
- ⁴ In: Śmierchalska D., *Budować z myślą o człowieku*, National Geographic, 3, 2010, p. 23.
- ⁵ SARP competition no. 879 for the development of the "Spatial development plan for the Dąbrowa Górnicza area limited in the western flank with the administrative city border, northern edge of the PKP areas and M. Konopnickiej, Górników Redenu, Królowej Jadwigi, Al. Róż, Legionów Polskich, A. Struga, H. Dąbrowskiego, H. Sienkiewicza and Sobieskiego streets".
- ⁶ The 1st prize was awarded to work no. 7 prepared by Agnieszka Kijania, M. Sc. Engineer, architect, Robert Musiał, M. Sc. Engineer, architect, Maciej Boruta, M. Sc. Engineer, architect, Leszek Morys, Ph. D. Engineer, architect, Elżbieta Kaczmarska, M. Sc. Engineer, architect, Jerzy Boruta and as a cooperating party Tomasz Figlarski, M. Sc. Engineer, architect.
- ⁷ Resolution No. L/883/2001 adopted by the Dąbrowa Górnicza City Council on 19 December 2001 on adopting "The local spatial management plan for the CENTRE B areas of Dąbrowa Górnicza", Resolution no. L/884/2001 adopted by the Dąbrowa Górnicza City Hall on 19 December 2001 on determining "The local spatial development plan for the CENTRE C area of Dąbrowa Górnicza", Resolution no. XXX/582/2004 adopted by the Dąbrowa Górnicza City Hall on 25 August 2004 on determining "The local spatial development plan for the CENTRE A area of Dąbrowa Górnicza". The initial plans were prepared by Probadex – Kraków in cooperation with the authors of the winning competition work. The general designer of the local plans is Elżbieta Kaczmarska, PhD, engineer, architect.

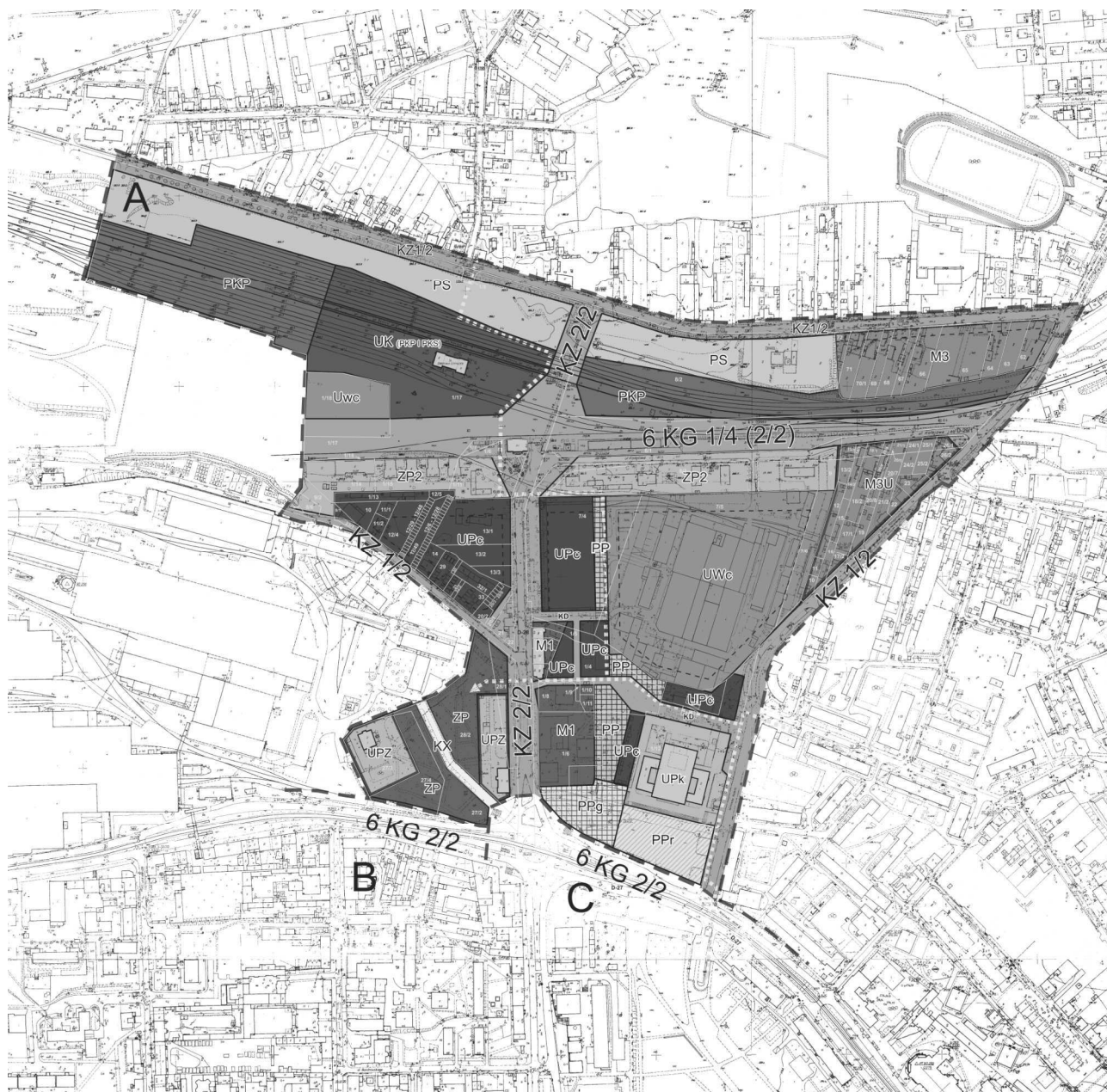
⁸ *Ibidem*.

⁹ Gyurkovich J., *op. cit.*, p. 241.

¹⁰ See: Kozaczko M., *Prawo Parkinsona w kompozycji urbanistycznej*, [in:] *Miasto w mieście. Problemy kompozycji/City within the city. Problems of composition*, Czasopismo Techniczne, z. 2-A/2004, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 2004, p. 86.

Literatura/References

- [1] Bauman Z., *Płynne życie*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2007.
- [2] Gyurkovich J., *Miejsca odzyskane. „Gazometry” wiedeńskie i inne przypadki*, [w:] *Miasto w mieście. Problemy kompozycji/City within the city. Problems of composition*, Czasopismo Techniczne, z. 2-A/2004, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 2004, 237-246.
- [3] Gyurkovich M., *More London – nowe centrum administracyjne miasta*, Czasopismo Techniczne, z. 2-A/2008, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, 257-264.
- [4] Kozaczko M., *Prawo Parkinsona w kompozycji urbanistycznej*, [w:] *Miasto w mieście. Problemy kompozycji/City within the city. Problems of composition*, Czasopismo Techniczne, z. 2-A/2004, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 2004, 81-87.
- [5] Śmierczalska D., *Budować z myślą o człowieku*, National Geographic, 3, 2010, 22-30.

II. 1. Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów CENTRUM A miasta Dąbrowy Górniczej (dokument urzędowy stanowiący załącznik graficzny do uchwały Nr XXX/582/2004 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 25 sierpnia 2004 r.) – część graficzna
 Źródło: <http://www.bip.dabrowa-gornicza.pl/BIP.aspx?Sel=9859&ident=40465>

III. 1. Local spatial management plan for the CENTRE A area of Dąbrowa Górnicza (official document constituting an attachment to Resolution no. XXX/582/2004 adopted by the Dąbrowa Górnicza City Hall on 25 August 2004) – graphical part

Source: <http://www.bip.dabrowa-gornicza.pl/BIP.aspx?Sel=9859&ident=40465>

LEGENDA:

	GRANICE OBSZARU OPRACOWANIA
	LINIE ROZGRANICZAJĄCE ODMIENNE OBSZARY UŻYTKOWANIA
	LINIA ZABUDOWY NOWYCH OBIEKTÓW
	GRANICE WŁASNOŚCI
UPc	TEREN USŁUG PUBLICZNYCH I KOMERCYJNYCH
UWc	TEREN USŁUG WYTWÓRCZYCH I KOMERCYJNYCH
PS	TEREN USŁUG PRODUKCYJNYCH I ZAPLECZA TECHNICZNEGO
M1	TEREN ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ (DO PRZEKSZTAŁCEŃ)
M3U	TEREN ZABUDOWY MIESZKANIOWO-USŁUGOWEJ
M3	TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ
UPZ	TERENY USŁUG PUBLICZNYCH W ZIELENI
ZP	TERENY ZIELENI PUBLICZNEJ – PARK MIEJSKI
ZP2	TERENY ZIELENI MIEJSKIEJ (ZIELEŃ IZOLACYJNA)
PPR	TERENY REPREZENTACYJNEJ PRZESTRZENI PUBLICZNEJ
PPg	TERENY GŁÓWNEJ PRZESTRZENI PUBLICZNEJ
PP	TERENY PRZESTRZENI PUBLICZNYCH
UPk	TERENY USŁUG KULTURY
UK	TERENY USŁUG KOMUNIKACYJNYCH (PKP, PKS)
PKP	TERENY PKP
KG	TERENY DROGI GŁÓWNEJ
KZ	TERENY DROGI ZBIORCZEJ
KD	TERENY DROGI DOJAZDOWEJ
KX	TERENY TRAS SPACEROWYCH I ROWEROWYCH
	OBIEKTY I OBSZARY POSIADAJĄCE WARTOŚĆ DLA KULTURY I HISTORII MIASTA
	TRASA ROWEROWA

LEGEND:

	LIMITS OF THE SUBJECT OF THE PROJECT
	LINES SEPARATING THE DIFFERENT FUNCTIONAL AREAS
	NEW BUILDING ALIGNMENT
	PROPERTY [OWNERSHIP] BORDERS
UPc	PUBLIC AND COMMERCIAL SERVICES AREAS
UWc	PRODUCTION AND COMMERCIAL SERVICES AREAS
PS	PRODUCTION AND TECHNICAL BACKUP AREAS
M1	HOUSING DEVELOPMENT AREAS (TO BE TRANSFORMED)
M3U	HOUSING AND SERVICE DEVELOPMENT AREA
M3	HOUSING DEVELOPMENT AREA
UPZ	PUBLIC GREENERY SERVICES AREA
ZP	PUBLIC GREENERY AREAS – CITY PARK
ZP2	URBAN GREENERY AREA (ISOLATION GREENERY)
PPR	PUBLIC OFFICIAL SPACE
PPg	KEY PUBLIC SPACE

PP	PUBLIC SPACES
UPk	CULTURAL SERVICES
UK	TRANSPORTATION SERVICES (PKP, PKS)
PKP	PKP AREAS
KG	MAIN ROAD
KZ	COLLECTIVE ROAD
KD	ACCESS ROAD
KX	PEDESTRIAN AND CYCLING ROUTES
	FACILITIES AND AREAS OF HISTORICAL AND CULTURAL VALUE FOR THE CITY
	CYCLING ROUTE